
Paralelné programovanie

Architektúry

Bc. št. prog. Informatika - 2010/2011

Ing. Michal Čerňanský, PhD.

Fakulta informatiky a
informačných technológií,
STU Bratislava

Prehľad tém

- Implicitný paralelizmus – architektúry procesorov
  - Výkonnostné limitácie pamäťového systému
  - Delenie paralelných architektúr
  - Komunikačný model paralelných architektúr
  - Fyzická organizácia paralelných architektúr
  - Komunikačná náročnosť v paralelných systémoch
  - Cenové modely zasielania správ a smerovanie
  - Techniky mapovania
  - Prípadové štúdie
-

Rozsah a záber paralelizmu

- Konvenčné architektúry – procesor, pamäť, zbernica
  - Každý z komponentov - výkonnostné prekážky
  - Paralelizmus významným spôsobom prispieva k výkonnosti každého komponentu
  - Rôzne aplikácie – rôzne aspekty paralelizmu
    - Dátovo náročné aplikácie – pamäťová priepustnosť
    - Serverové aplikácie – sieťová priepustnosť
    - Vedecké výpočty – vysoké výpočtové a pamäťové nároky
  - Potrebné pochopiť každú z týchto výkonnostných prekážok
-

Implicitný paralelizmus

Architektúry súčasných mikroprocesorov

- Rádové zvýšenie taktovacej frekvencie procesorov
  - Významný nárast počtu tranzistorov
  - Ako najlepšie využiť zdroje?
  - Súčasné procesory – viaceré funkčné jednotky vykonávajúce viaceré inštrukcie súbežne
  - Množstvo rôznych prístupov a architektúr
-

Prúdové spracovanie

Superskalárne procesory

- Prúdové spracovanie (Pipelining) – prekrývanie viacerých štádií spracovania inštrukcie
  - Na istej úrovni abstrakcie
    - Kým je jedna inštrukcia je vykonávaná
    - Tak ďalšia inštrukcia je dekódovaná
    - A ďalšia inštrukcia je načítavaná
  - Podobnosť s výrobnou linkou v automobilovom priemysle, pásová výroba
-

Prúdové spracovanie

Superskalárne procesory

- Prúdové spracovanie – významné obmedzenia
  - Rýchlosť prúdového spracovania je daná najpomalšou časťou – štádiom spracovania inštrukcie
  - Súčasné procesory – hlboká prúdová linka (Pipeline), desiatky štádií
  - Na druhej strane – každých 5 až 6 inštrukcií je podmienený skok – potreba kvalitnej predikcie skokov (Branch Prediction)
  - Pokuta za zlú predikciu rastie z dĺžkou prúdovej linky (viaceré rozpracované inštrukcie musia byť zahodené)
-

Prúdové spracovanie

Superskalárne procesory

- Jednoduché riešenie, ako zvýšiť priepustnosť – použiť viaceré linky prúdového spracovania
- Ako vyberať inštrukcie?

Prúdové spracovanie

Superskalárne procesory

- Plytvanie zdrojmi – dátová závislosť medzi inštrukciami
- Rôzne sady inštrukcií s rovnakou sémantikou – rôzny čas ich vykonania

---

Prúdové spracovanie

Superskalárne procesory

- Plánovanie inštrukcií závisí od:
  - Skutočná dátová závislosť – výsledok jednej operácie je vstupom do druhej operácie
  - Závislosť na zdroji – dve operácie závisia rovnakom zdroji (napr. FPU)
  - Závislosť na výsledkoch podmienok v inštrukciách skoku
  - Plánovač – súčasť HW procesora, zisťuje, ktoré inštrukcie z inštrukčného toku môžu byť vykonané súbežne na základe uvedených faktorov
  - Zložitosť tohto HW je významná (desiatky percent! z plochy procesora)
-

Prúdové spracovanie

Superskalárne procesory

■ Jednoduchý model

- Vykonávanie inštrukcií v poradí danom tokom inštrukcií
- Ak je druhá inštrukcia dátovo závislá na prvej, iba jedna inštrukcia v cykle (in-order vykonávanie)
- Obmedzená výkonnosť

■ Agresívnejšie vykonávanie

- Vykonávanie inštrukcií aj mimo poradia (out of order)
  - Ak je druhá inštrukcia dátovo závislá na prvej a tretia inštrukcia nie je závislá, je možné naplánovať vykonanie prvej a tretej inštrukcie súbežne
-

Prúdové spracovanie

Superskalárne procesory

- Všetky funkčné jednotky nie sú vyťažené v každom cykle
  - Žiadna nie je využitá v cykle – vertikálne plytvanie (vertical waste)
  - Ak iba niektoré nie sú využité v cykle – horizontálne plytvanie (horizontal waste)
  - Limitácia superskalárnych procesorov
    - Limitovaný paralelizmus v inštrukciách (závislosti)
    - Neschopnosť plánovača extrahovať paralelizmus
  - Bežné procesory – štvorcestné prúdové spracovanie
-

Prúdové spracovanie

Superskalárne procesory

- Superskalárne procesory – drahý a náročný hardvér spojený s plánovaním inštrukcií
  - Procesory s veľmi dlhým inštrukčným slovom (Very Large Instruction Word, VLIW)
  - Analýza počas kompilácie
  - Zakódovanie viacerých operácií (,ktoré môžu byť vykonané súbežne) do jedného inštrukčného slova
-

Prúdové spracovanie

Superskalárne procesory

- Jednoduchší a lacnejší HW
  - Kompilátor ma bohatší kontext na rozhodnutie, ktoré inštrukcie naplánovať na súbežné vykonanie
  - Kompilátor nemá informácie o behu vykonávania, napr. výpadok vo vyrovnávacej pamäti – konzervatívne plánovanie
  - Náročnejšia predikcia skokov a pamäti
  - Závislosť VLIW architektúr od kompilátora, potreba kvalitného rozbaľovania cyklov (loop unrolling), špekulatívneho vykonávania inštrukcií predické skokov
  - Typická VLIW architektúra procesora – 4 až 8 cestný paralelizmus
-

Obmedzenia pamäťového systému

- Pamäťový systém je často úzkym hrdlom z hľadiska výkonu pre mnohé aplikácie (nie rýchlosť procesora)
  - Výkonnostné vlastnosti pamäťového systému – doba odozvy (prístupová doba, oneskorenie) a priepustnosť (latency and bandwidth)
  - Prístupová doba – čas od požiadavky na dáta až kým sú dáta prístupné
  - Priepustnosť - množstvo dát prenesených z pamäte do procesora za jednotku času
-

Obmedzenia pamät'ového systému

- Rozdiel medzi prístupovou dobou a priepustnosťou
  - Hydrant
  - Doba odozvy - čas od otočenia kohútika až kým nezačne tiecť voda (napr. 2s)
  - Priepustnosť - množstvo vody vytečenej za jednotku času (10l za s) It is very important to understand the difference between latency and bandwidth.
  - Potreba okamžitej reakcie – znížiť dobu odozvy
  - Potreba hasiť veľké požiare – zvýšiť priepustnosť
-

Obmedzenia pamät'ového systému

- Procesor operujúci s taktovacou frekvenciou 1GHz (1ns cyklus = takt)
  - Pripojený na RAM s latenciou 100ns (žiadna cache)
  - Procesor obsahuje 2 FPU jednotky (vykonávajúce inštrukcie „vynásob a pričítaj“ - multiply-add) a je schopný vykonať 4 inštrukcie v každom 1ns cykle
    - 4 GFLOPS – max. FP výkon procesora
    - Latencia pamäte – 100 cyklov, údaje čítané po blokoch o veľkosti jedného slova, procesor musí čakať 100 cyklov kým môže spracovať dáta
-

Obmedzenia pamät'ového systému

- Výpočet skalárneho súčinu (dot product) dvoch vektorov na uvedenej architektúre
  - Jedna inštrukcia multiply-add na jednom páre položiek vektorov, každá hodnota vyžaduje jedno vyčítanie z pamäte
  - Jedna FP inštrukcia každých 100 ns, čiže výsledných 10 MFLOPS, a to je iba zlomok teoretického výkonu
-

Obmedzenia pamäťového systému

- Vyrovnávacia pamäť – malá a rýchla pamäť medzi procesorom a hlavnou pamäťou
  - Úložisko s malou latenciou a vysokou priepustnosťou
  - Znižuje efektívnu latenciu pamäťového systému, ak sú údaje vo vyrovnávacej pamäti opakovane používané
  - „Cache hit ratio“ – pomer prístupov, pri ktorých sa údaje nachádzajú vo vyrovnávacej pamäti a nie je potrebný prístup do hlavnej pamäti (ku všetkým prístupom)
-

Obmedzenia pamät'ového systému

- Opakovaný prístup k tým istým údajom – časová lokálnosť (temporal locality)
  - Násobenie matíc $O(n^2)$ prístupov do hlavnej pamäte ale $O(n^3)$ výpočtov
  - Opakované použitie údajov – kritické pre výkonnosť vyrovnávacej pamäte
-

Obmedzenia pamäťového systému

- Architektúra z predchádzajúceho príkladu
  - Vyrovnávacia pamäť s veľkosťou 32 KB s tatenciou 1 ns (1 cyklus)
  - Násobenie matíc $C = A \times B$ s rozmermi 32 x 32 (vyrovnávacia pamäť dostatočne veľká na uloženie matíc A,B a C)
-

Obmedzenia pamät'ového systému

- Načítanie 2 matíc do vyrovnávacej pamäti zodpovedá načítaniu 2k slov ($2 \times 32 \times 32$), čo trvá $200 \mu\text{s}$
  - Násobenie dvoch $n \times n$ matíc si vyžaduje $2n^3$ FP operácií, v našom prípade 64K operácií vykonateľných za 16k cyklov (4 inštrukcie za cyklus, spolu $16 \mu\text{s}$)
  - Celkový čas výpočtu je $200 + 16 \mu\text{s}$
  - To zodpovedá výkonu 64k operácií za $216 \mu\text{s}$ - $64\text{K}/216 = 303 \text{ MFLOPS}$
-

Obmedzenia pamät'ového systému

- Opakovaný prístup k tým istým údajom – časová lokálnosť (temporal locality)
  - Násobenie matíc $O(n^2)$ prístupov do hlavnej pamäte ale $O(n^3)$ výpočtov
  - Opakované použitie údajov – kritické pre výkonnosť vyrovnávacej pamäte
-

Obmedzenia pamäťového systému

- Priepustnosť pamäťového systému je daná pamäťovou zbernicou aj pamäťovými jednotkami
  - Priepustnosť môže byť zlepšená zvýšením veľkosti pamäťových blokov
  - i časových jednotiek potrebných na prenesenie b dátových jednotiek (i – latencia, b – veľkosť prenášaného bloku)
-

Obmedzenia pamät'ového systému

- Predchádzajúci prípad so skalárnym súčinom ale veľkosť bloku 4 slová namiesto 1 slova
  - Vektory lineárne v pamäti – 8 FLOPs (4x multiply-add) za 200 cyklov
  - Jeden prístup do pamäte - 4 položky vektora
  - Dva prístupy do pamäte – 4 položky každého vektora, čo zodpovedá 1 FLOP každých 25 ns, čiže výkon 40 MFLOPS
-

Obmedzenia pamäťového systému

- Zvyšovanie veľkosti prenášaných blokov nemení latenciu pamäťového systému
  - Fyzicky je možné si situáciu predstaviť ako široká pamäťová zbernica o 4 slovách (128 bitov) pripojená na viaceré pamäťové banky
  - Finančne nákladná architektúra
  - Praktickejšie realizácie – viaceré slová zaslané v nasledujúcich cykloch
-

Obmedzenia pamät'ového systému

- Uvedený príklad demonštruje ako zvýšená priepustnosť môže zlepšiť výpočtový výkon počítačového systému
  - Susedné položky v pamäti použité „susednými“ inštrukciami – priestorová lokálnosť (spatial locality)
  - Z hľadiska uloženia údajov v pamäti – potreba preskupiť operácie výpočtu tak, aby sa čo najviac využila priestorová lokálnosť
  - a-layout centric view, computations must be reordered to enhance spatial locality of reference.
-

Obmedzenia pamät'ového systému

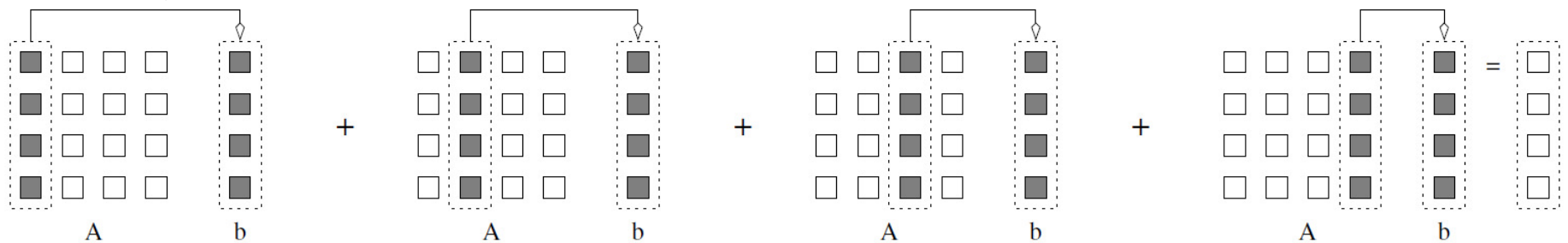
- Uvažujme nasledujúci snippet (snáď znovupoužiteľný kúsok kódu)

```
for (i = 0; i < 1000; i++)  
    column_sum[i] = 0.0;  
for (j = 0; j < 1000; j++)  
    column_sum[i] += b[j][i];
```

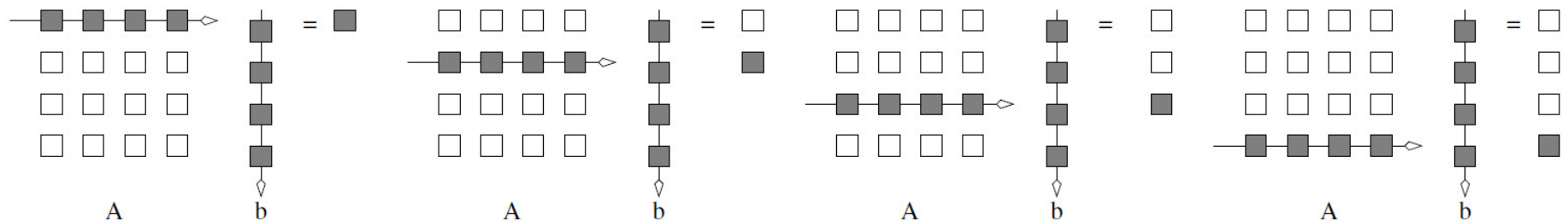
- Tento fragment kódu vypočítava súčty stĺpcov matice `b` do vektora `column_sum`
-

Obmedzenia pamäťového systému

- Vektor `column_sum` sa zmestí do vyrovnávacej pamäte
- K matici `b` je prístupované po stĺpcoch
- „Prekladaný“ prístup spôsobuje nepriaznivú výpočtovú výkonnosť

(a) Column major data access

(b) Row major data access.

Obmedzenia pamät'ového systému

- Úprava pôvodného kódu:

```
for (i = 0; i < 1000; i++)
    column_sum[i] = 0.0;
for (j = 0; j < 1000; j++)
    for (i = 0; i < 1000; i++)
        column_sum[i] += b[j][i];
```

- Prvky matice sú prechádzané po riadkoch a výsledná výpočtová výkonnosť môže byť výrazne lepšia
-

Obmedzenia pamäťového systému

- Príklady demonštrujú nasledujúce koncepty:
    - Využívanie priestorovej a časovej lokálnosti je kritické pre zvyšovanie efektívnej pamäťovej priepustnosti a zakrývaní prístupovej doby
    - Pomer počtu výpočtových operácií k počtu prístupov do pamäte je dobrým indikátorom náchylnosti na obmedzenie vyplývajúce z pamäťovej priepustnosti
    - Rozloženie dát v pamäti a zodpovedajúca organizácia výpočtov môže významným spôsobom ovplyvniť priestorovú a časovú lokálnosť
-

Obmedzenia pamäťového systému

- Alternatívne prístupy znižujúce obmedzenia pamäťového systému
  - Browsovanie webu na pomalom dátovom pripojení
    - Predvídať, ktoré stránky nás zaujímajú a dopredu požadovať ich stiahnutie (Prefetching)
    - Otvoriť viaceré prehliadače a v každom z nich pristupovať k inej stránke, zatiaľ čo na jednom si stránku pozeráme, ostatné môžu sťahovať stránky (Multithreading)
    - Požadovať stiahnutie viacerých stránok naraz, amortizujúc čas prístupu medzi viaceré prístupy (Spatial locality)
-

Obmedzenia pamät'ového systému

- Viacvláknovosť (Multithreading)
- Vlákno – jeden prúd riadenia (a vykonávania) v rámci programu

- Jednoduchý príklad:

```
for (i = 0; i < n; i++)  
    c[i] = dot_product(get_row(a, i), b);
```

- Nezávislosť funkcií `dot_product`, ktoré môžu reprezentovať súbežne vykonateľné jednotky:

```
for (i = 0; i < n; i++)  
    c[i] = create_thread(dot_product, get_row(a, i), b);
```

Obmedzenia pamäťového systému

- V predchádzajúcom príklade prvá inštancia funkcie pristupovala k páru zodpovedajúcich položiek vektorov a čaká na ne
  - Počas toho druhá inštancia tejto funkcie pristupuje k ďalším prvkom vektorov v ďalšom cykle, atď...
  - Po i časových jednotkách, kde i je latencia pamäťového systému, prvá inštancia funkcie získa požadované údaje z pamäte a môže vykonať požadovaný výpočet
  - V ďalšom cykle sú k dispozícii už údaje pre ďalšiu inštanciu funkcie, atď..
  - Takýmto spôsobom je v každom cykle vykonaný výpočet
-

Obmedzenia pamäťového systému

- Vykonanie operácií naplánovaných podľa predchádzajúceho príkladu závisí od splnenia dvoch predpokladov: pamäťový systém je schopný obslúžiť viaceré súbežné požiadavky a procesor je schopný prepnúť vykonávanie medzi vláknami v každom cykle
  - Explicitné určenie paralelizmu vo forme vlákien
  - Moderné GPU
-

Obmedzenia pamäťového systému

- Výpadky vo vyrovnávacej pamäti (cache misses) – zastavenie programu
  - Skoré načítanie údajov tak, aby v čase ich potreby už boli k dispozícií
  - Potreba ďalšieho priestoru
  - Prepísanie skôr „predčítaných“ údajov – nie horšie ako bez predčítavania (prefetching-u)
-

Obmedzenia pamäťového systému

- Viacvláknovosť (multithreading) a predčítavanie (prefetching) sú silne obmedzené pamäťovou priepustnosťou
  - Výpočtový systém
    - Frekvencia 1GHz, 4 cestná vyrovnávacia pamäť, prístup do vyrovnávacej pamäte 1 cyklus, 100ns latencia prístupu do RAM, Cache Hit Ratio pri 1KB je 25% a pri 32 KB of 90%
  - Dva prípady
    - 1 vlákno má k dispozícií celú vyrovnávaciu pamäť
    - 32 vlákien každé s 1KB
  - Nároky na pamäťovú priepustnosť keď požiadavka na pamäť v každom cykle
    - 1 vlákno - 400MB/s
    - 32 vlákien - 3GB/s.
-

Obmedzenia pamäťového systému

- Požiadavky na vysokú priepustnosť môžu významne narásť pri viacvláknových systémoch (nižšia „cache residency“)
  - Viacvláknové systémy sa stávajú limitovanými priepustnosťou a nie latenciou
  - Viacvláknovosť a skoré načítavanie (prefetching) sa snažia riešiť iba problém s latenciou a môžu prehlibnúť problém s priepustnosťou
  - Viacvláknovosť a skoré načítavanie tiež vyžadujú podstatne viac HW zdrojov vo forme pamäťového priestoru
-

Explicitný paralelizmus

Dichotómia paralelných platforiem

- Explicitný paralelizmus – program musí definovať súbežnosť a interakciu medzi paralelnými úlohami
  - Štruktúra riadenia (Control Structure) – definovanie súbežnosti
  - Model komunikácie (Communication Model) – definovanie interakcie medzi úlohami
-

Dichotómia paralelných platforiem

- Štruktúra riadenia (Control Structure)
    - Paralelizmus sa môže prejavíť na rôznych úrovniach – od inštrukcií až na úroveň procesov
    - Mnohé modely medzi týmito extrémami, spolu s architektonickou podporou
-

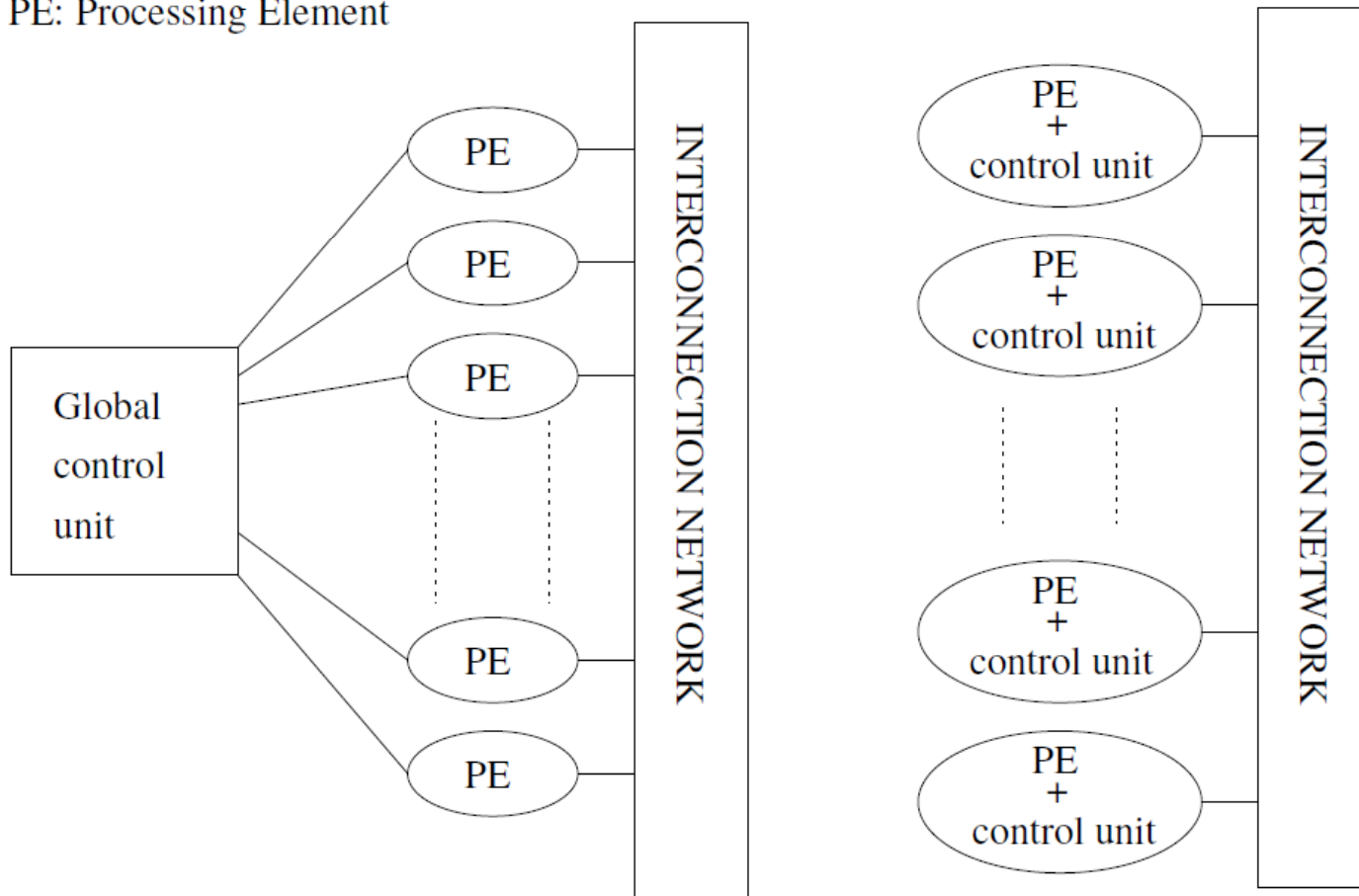
Dichotómia paralelných platforiem

- Štruktúra riadenia (Control Structure)
    - Výkonné jednotky v paralelných počítačových systémoch sú riadené jednou centralizovanou riadiacou jednotkou alebo má každá vlastnú riadiacu jednotku
    - Ak jediná centrálna riadiaca jednotka tou istou inštrukciou riadi viaceré výkonné jednotky – SIMD model (single instruction stream, multiple data stream)
    - Ak má každá výkonná jednotka vlastnú riadiacu jednotku, každý takýto procesor môže vykonať rôzne inštrukcie na rôznych dátach – MIMD (multiple instruction stream, multiple data stream)
-

Dichotómia paralelných platforiem

- SIMD a MIMD systémy

PE: Processing Element

Dichotómia paralelných platforiem

■ SIMD systémy

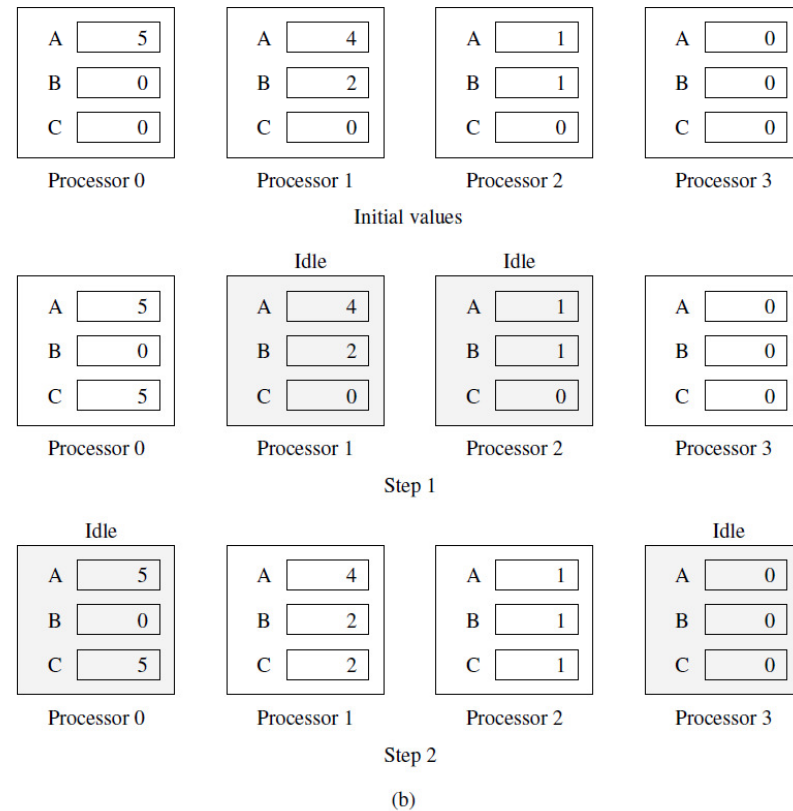
- Staršie paralelné počítače (Illiac IV, MPP, DAP, CM-2, and MasPar MP-1)
  - Variant konceptu sa uplatnil v tzv. vektorových inštrukciách (sady inštrukcií, MMX)
  - SIMD systémy sa spoliehajú na pravidelnú štruktúru vo výpočtoch (napr. spracovanie obrazu)
  - Možnosť selektívne vybrať dátové položky, nad ktorými sa má operácia vykonať – activity mask
-

Dichotómia paralelných platforiem

- Podmienené vykonanie v SIMD systémoch

```
if (B == 0)
    C = A;
else
    C = A/B;
```

(a)

Dichotómia paralelných platforiem

- MIMD systémy

- Na rozdiel od SIMD systémov MIMD systémy môžu vykonávať rôzne programy na rôznych procesoroch
  - SPMD (single program multiple data streams) - variant SIMD, vykonanie rovnakého programu na rôznych procesoroch
  - NOW (Networks of Workstations), počítačové klastre, viacjadrové počítačové systémy, grafické procesory
-

Dichotómia paralelných platforiem

- Porovnanie SIMD a MIMD
  - SIMD – menej náročný HW (stačí jediná riadiaca jednotka)
  - SIMD – špecializované určenie, náročnejší vývoj, dlhý vývojový cyklus
  - Menej aplikácií je vhodných pre SIMD platformy
  - MIMD – možnosť vybudovať z klasických SISD (alebo SIMD) komponentov - finančne priaznivé
-

Dichotómia paralelných platforiem

- Dva základné prístupy k výmene údajov medzi paralelnými úlohami
    - Prístup do spoločnej pamäte
    - Výmena správ
  - Platformy umožňujúce prístup do spoločného dátového priestoru – systémy so zdieľaným pamäťovým priestorom (shared-address-space) - multiprocesory
  - Platformy podporujúce výmenu správ – platformy zasielania správ (message passing) - multipočítače
-

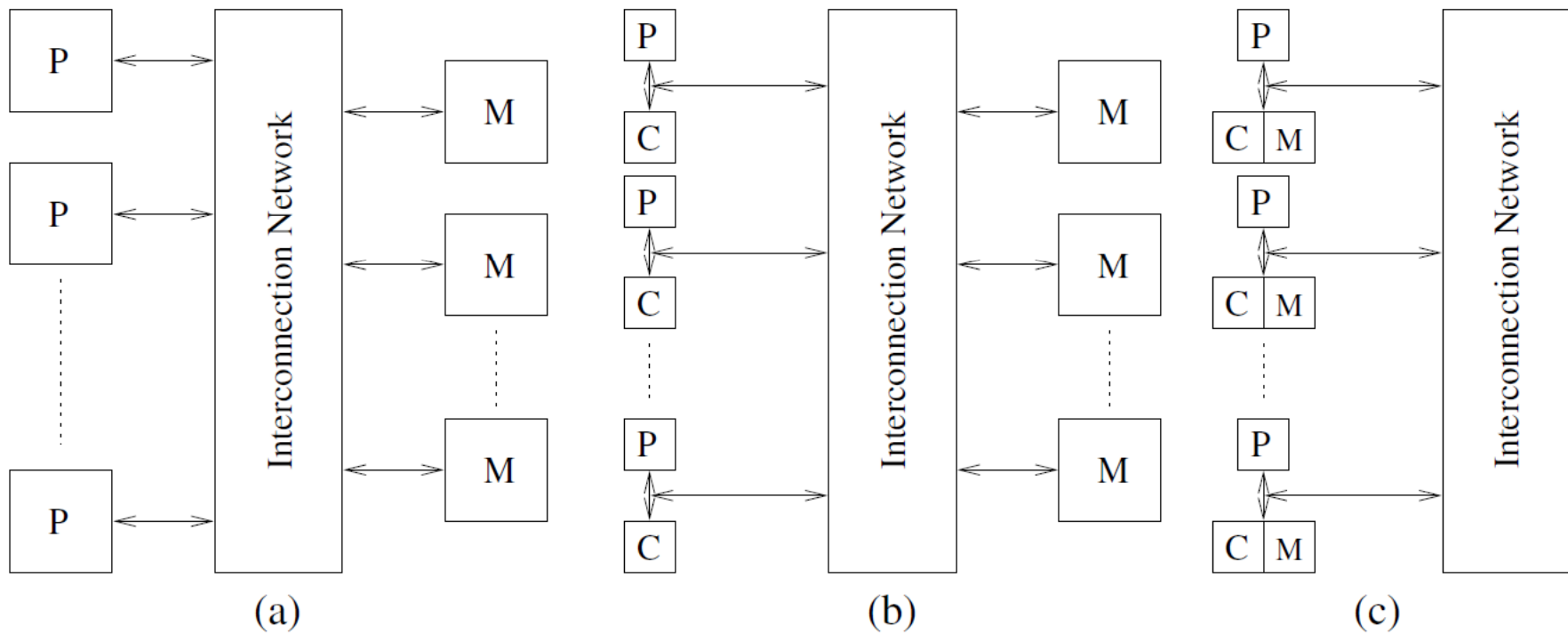

Dichotómia paralelných platforiem

- Systémy so spoločným pamäťovým priestorom
  - Časť alebo celá pamäť je prístupná všetkým procesorom
  - Procesory interagujú modifikovaním údajov v spoločnom pamäťovom priestore
  - Ak je čas prístupu na každé miesto v pamäti rovnaký – UMA (uniform memory access), inak NUMA (non-uniform memory access)
-

Dichotómia paralelných platforiem

Dichotómia paralelných platforiem

- Rozdiel medzi NUMA a UMA platformami je dôležitý vzhľadom na návrh algoritmov
- NUMA systémy vyžadujú využiť lokálnosť problému a algoritmu na dosiahnutie výkonnosti
- Jednoduchšie programovanie systémov so zdieľaným pamäťovým priestorom, čítanie a zapisovanie do pamäte implicitne viditeľné z každého procesora
- Potreba koordinovať čítanie a zápisy
- Použitie vyrovnávacích pamätí vyžaduje koordináciu prístupu k viacerým kópiám údajov – problém s koherenciou vyrovnávacej pamäte
- Slabší model poskytuje pamäťový priestor, ale prístup do vyrovnávacích pamätí nie je koordinovaný (non cache coherent shared address space machines)

Dichotómia paralelných platforiem

- Systémy so zdieľaným pamäťovým priestorom vs. systémy so zdieľanou pamäťou
    - Rozdiel v pojmoch
    - Systémy so zdieľaným pamäťovým priestorom – abstrakcia
    - Systémy so zdieľanou pamäťou – fyzická organizácia pamäťovej architektúry systému
    - Je možné poskytovať zdieľaný pamäťový priestor na systémoch s fyzicky distribuovanou pamäťou
-

Dichotómia paralelných platforiem

- Platformy zasielania správ
  - Platformy sú zložené z procesorov obsahujúcich vlastnú pamäť
  - Počítačové klastre, multipočítače bez zdieľaného adresového priestoru
  - Platformy využívajú varianty komunikačných primitív send a receive
  - Napr. knižnice MPI a PVM poskytujú tieto primitívy
-

Dichotómia paralelných platforiem

- Zasielanie správ vs. zdieľaný priestor adres
  - Zasielanie správ si vyžaduje malú HW podporu, stačí sieťový subsystém
  - Platformy so zdieľaným priestorom adres môžu jednoducho emulovať zasielanie správ
  - Opačný prístup (emulácia spoločného pamäťového priestoru na systémoch zasielania správ) je podstatne náročnejšia
-

Fyzická organizácia paralelných systémov

- RAM - Random Access Machine, výpočtový model klasického počítača
  - PRAM – Parallel RAM
    - P procesorov – rovnako taktované
    - Hlavná spoločná pamäť - neohraničená veľkosť
  - EREW PRAM - Exclusive-read, exclusive-write
  - CREW PRAM - Concurrent-read, exclusive-write
  - ERCW PRAM - Exclusive-read, concurrent-write
  - CRCW PRAM - Concurrent-read, concurrent-write
-

Fyzická organizácia paralelných systémov

- Súbežné čítanie – nie je potrebné špeciálne riešiť
  - Súbežné zapisovanie – potreba riadiť prístup
    - Všetky procesory, či sa snažia zapísať na dané miesto musia zapisovať rovnakú hodnotu
    - Iba jednému procesoru sa podarí zápis, ostatné zápisy zlyhajú
    - Podľa priority pridelenej procesoru
    - Vykoná sa redukčná operácia (súčet, iná asociatívna operácia)
-

Fyzická organizácia paralelných systémov

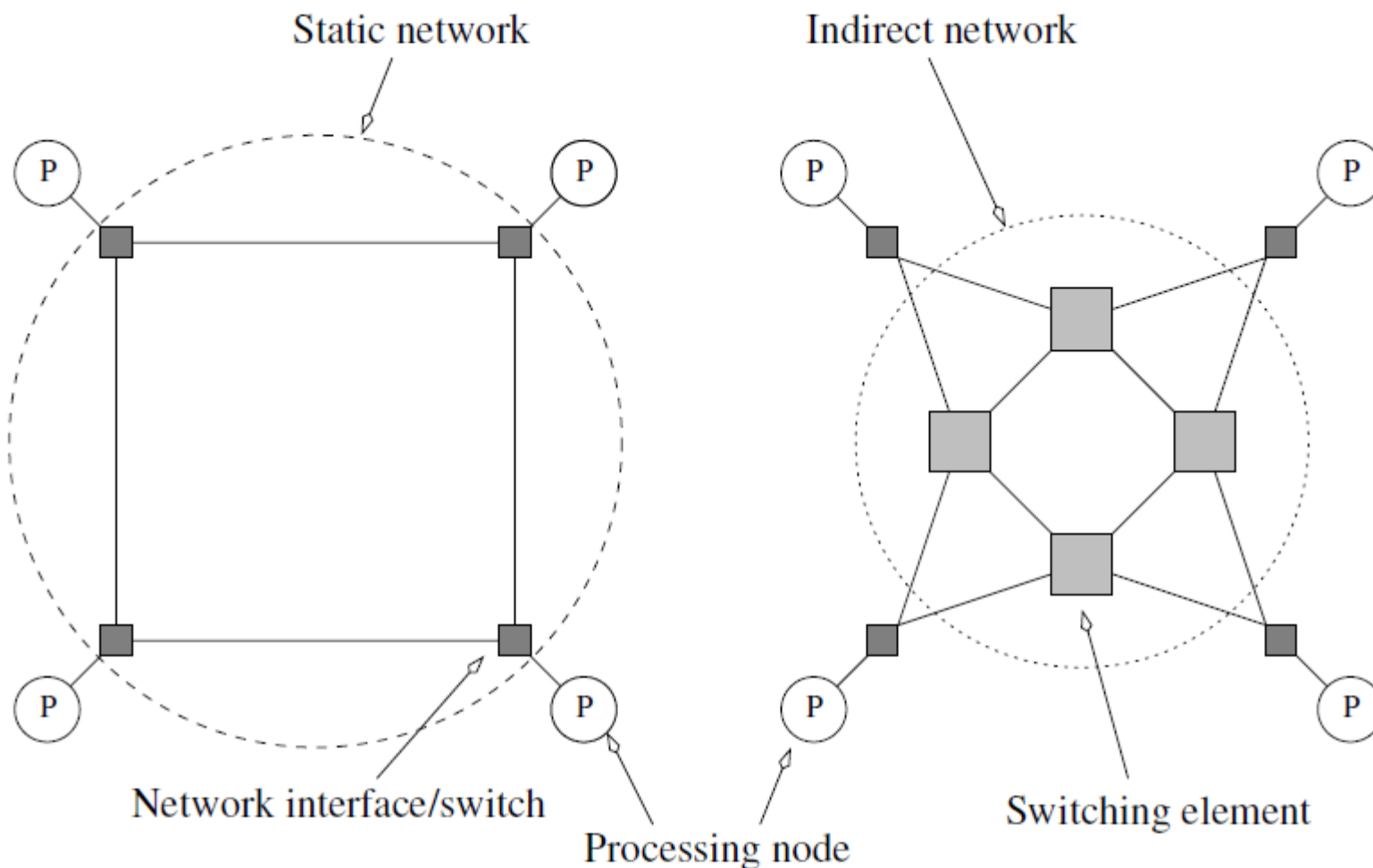
- **Náročnosť realizácie ideálnej PRAM architektúry**
  - EREV PRAM – p procesorov a m pamäťových miest
    - Procesor pripojený k pamäti cez systém prepínačov
    - Prepínače určujú, ktoré z pamäťových miest sú pripojené na jednotlivé procesory
    - Každý z procesorov môže pristúpiť na ľubovoľné pamäťové miesto, ak už k nemu nepristupuje iný procesor
    - Počet prepínačov úmerný $m \times p$
    - Pre rozumne veľkú pamäť veľmi zložitá a drahá sieť prepínačov
-

Fyzická organizácia paralelných systémov

- Prepojovacie siete – prenos dát medzi procesormi a pamäťovými modulmi
  - Model prepojovacej siete – n vstupov a m výstupov
  - Výstupy môžu byť totožné so vstupmi
  - Prepojovacie siete – prepojenia a prepínače
  - Prepojovacie siete
  - Statické siete – komunikačný prepojenie typu bod – bod, priame siete
  - Dynamické siete – zložené aj z prepínačov umožňujúcich vytváranie komunikačných ciest medzi uzlami a pamäťovými bankami, nepriame siete
-

Fyzická organizácia paralelných systémov

Fyzická organizácia paralelných systémov

■ Prepínač

- Mapovanie zo vstupných na výstupné porty
- Vnútorňý buffer
- Smerovanie – zabránenie zahlteniu siete
- Multicast – zasielanie tých istých údajov na viaceré porty
- Mapovanie realizované rôznymi mechanizmami

■ Sieťové rozhranie

- Zabezpečuje prepojenie medzi uzlom a sieťou
  - Zabalenie údajov do paketov, informácia pre smerovanie dát, buffrovanie vstupov a výstupov vzhľadom na rýchlosti siete a spracovateľského uzla, kontrola chýb
-

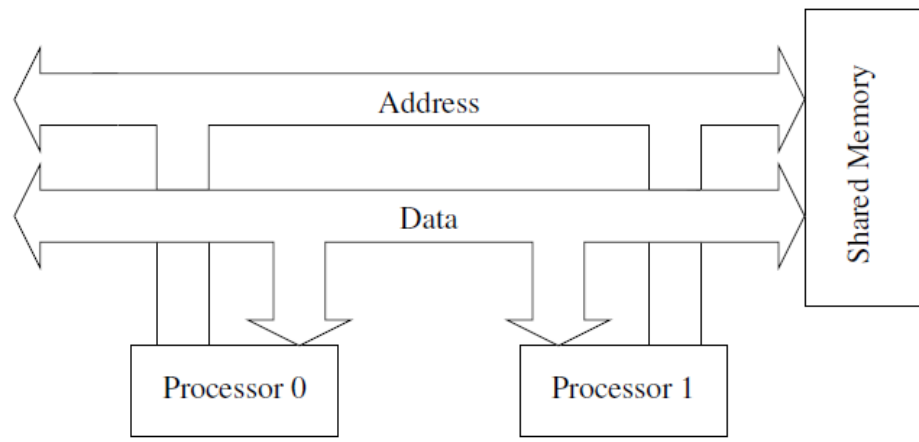
Fyzická organizácia paralelných systémov

- Sieťové topológie - škálovateľnosť, výkonnosť, cena
    - Zbernica
    - Krížový prepínač
    - Viacúrovňové prepojuvacie siete
    - Plne-prepojené siete
    - Hviezdicová sieť
    - 2D a 3D Mesh (napr. tórus), hyperkocka
    - Stromové topológie

  - Komerčné prístupy – hybridné topológie
-

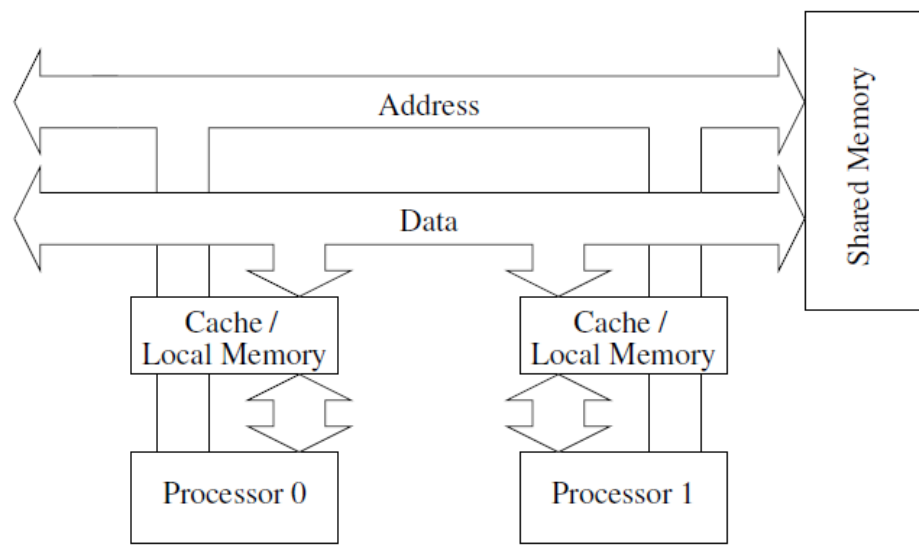

Fyzická organizácia paralelných systémov

- **Zbernicová topológia**
  - Všetky procesory prístupujú na spoločnú dátovú zbernicu
  - Vzdialenosť medzi každými dvoma uzlami je $O(1)$
  - Jednoducho realizovateľný broadcast
  - Najväčším problémom je priepustnosť
  - Typicky desiatky uzlov
-

(a)

(b)

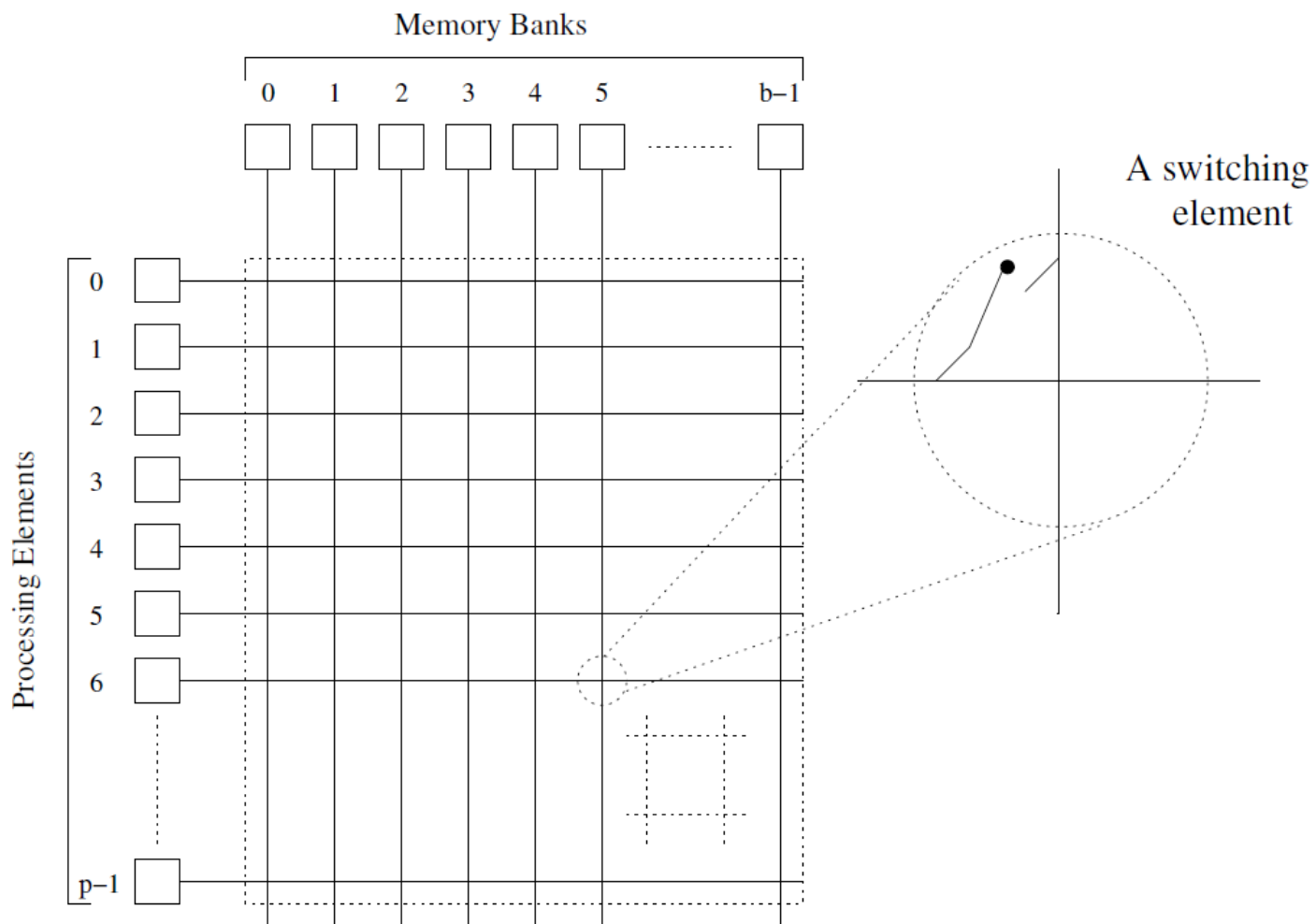

Fyzická organizácia paralelných systémov

- **Krížový prepínač**
  - Mriežka $p \times b$
  - p vstupov (procesorov)
  - b výstupov (pamäťových modulov)
  - Neblokujúce prepojenie

  - Zložitosť rastie s $O(p b) = O(b^2)$
-

Fyzická organizácia paralelných systémov

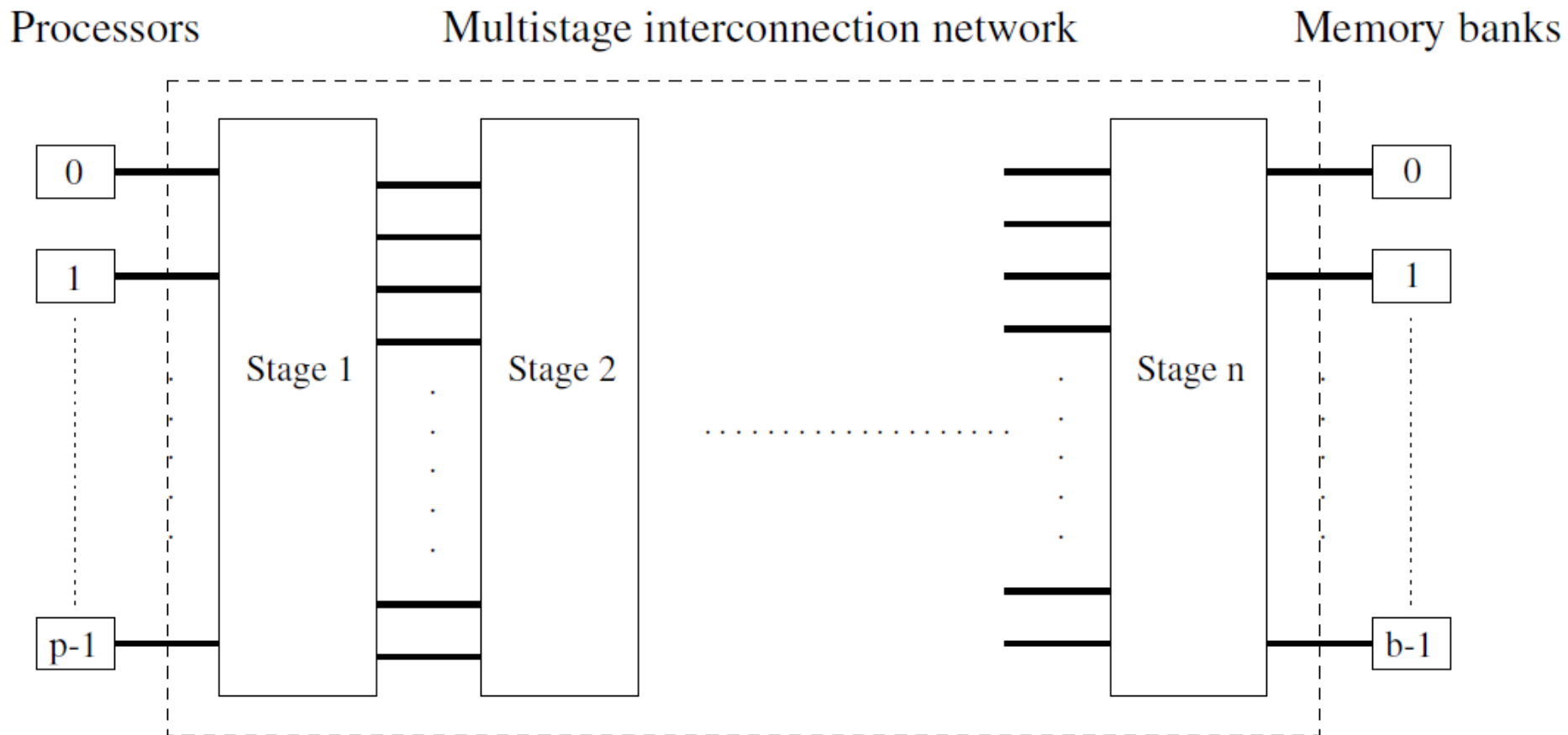

Fyzická organizácia paralelných systémov

- **Viacúrovňové prepožovacie siete**
  - Kombinácia prístupov
    - Zbernica – lacná ale málo výkonná
    - Krížový prepínač – drahý ale výkonný
-

Fyzická organizácia paralelných systémov

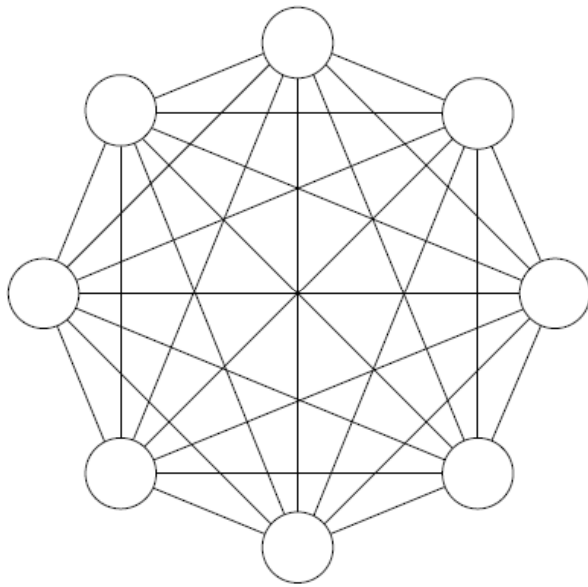

Fyzická organizácia paralelných systémov

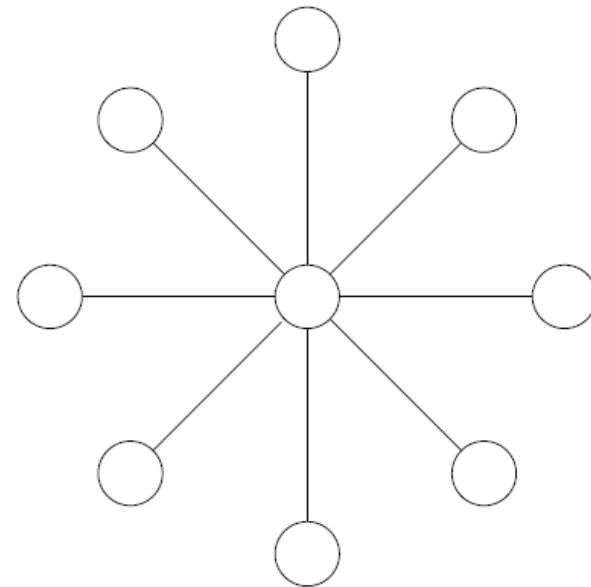
- **Plne prepojená sieť**
  - Všetky procesory prepojené navzájom
  - Vysoká HW náročnosť v prípade veľkého počtu procesorov
  - Statický ekvivalent krížového prepínača

  - **Hviezdicová topológia**
  - Každý uzol prepojený na centrálny uzol
  - Vzdialenosť medzi všetkými uzlami je $O(1)$
  - Centrálny uzol je úzke hrdlo komunikácie
  - Statický ekvivalent zbernice
-

Fyzická organizácia paralelných systémov

(a)

(b)

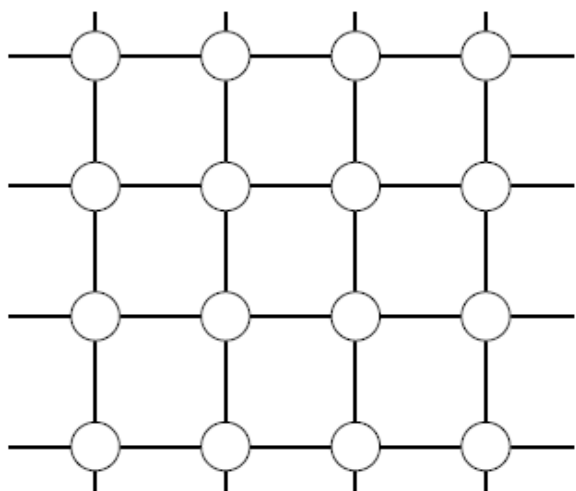

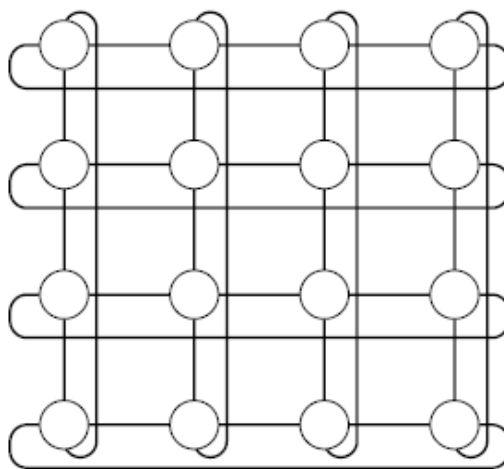
Fyzická organizácia paralelných systémov

- **2D a 3D mesh topológia**
  - Uzly prepojené so svojimi susedmi v mriežke (d je dimenzia, 2d susedov)
  - **Hyperkocka**
  - Špeciálny prípad d-dimenzionalnej mesh topológie
-

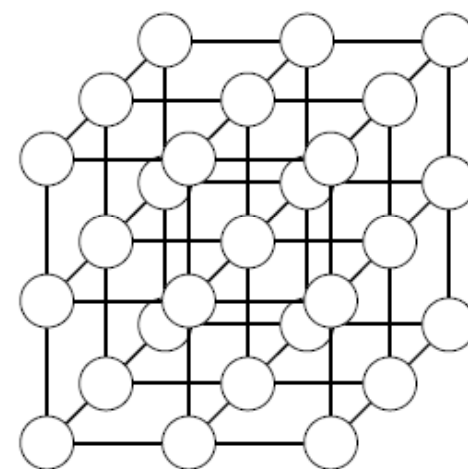
Fyzická organizácia paralelných systémov

(a)

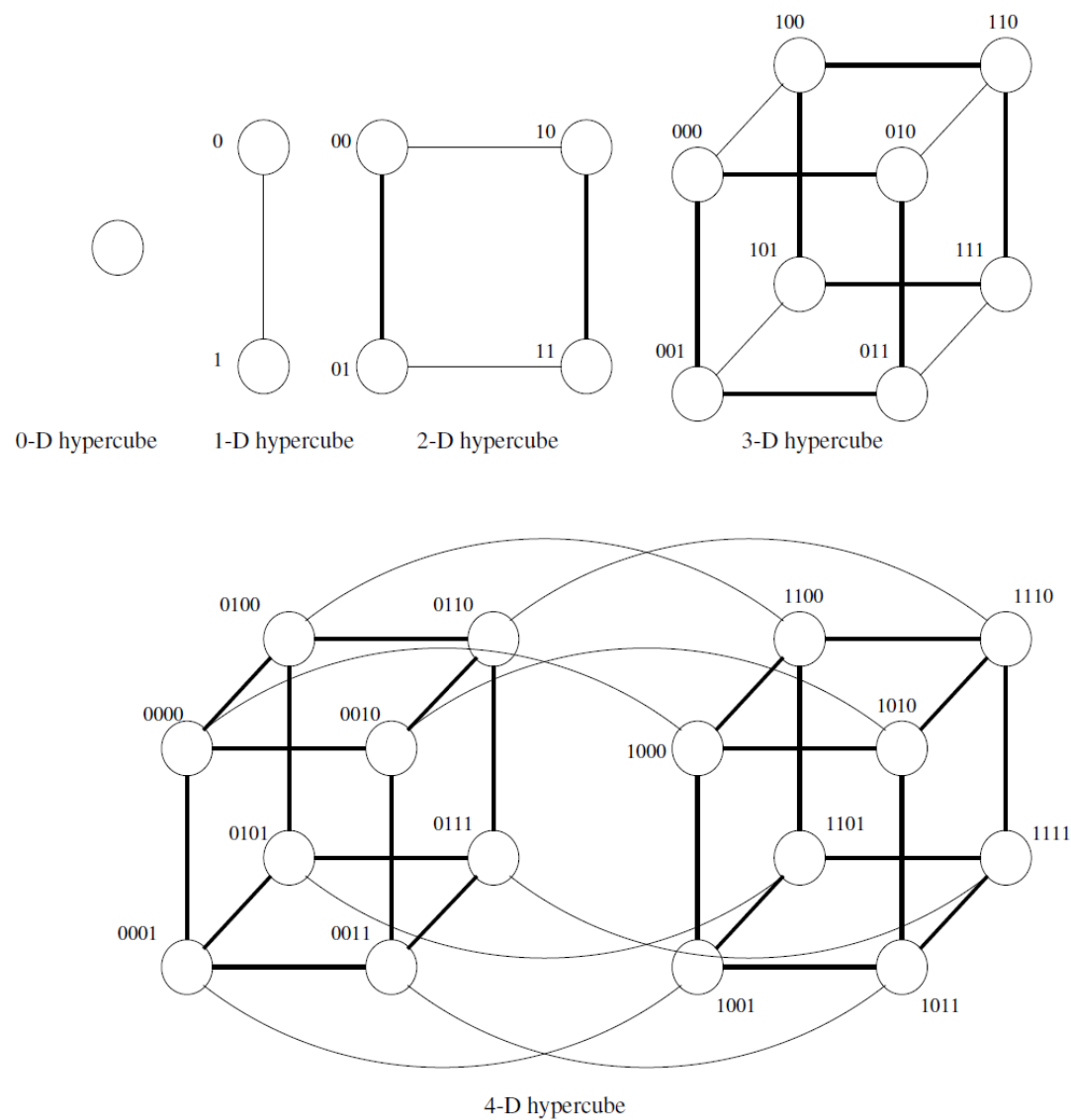

(b)

(c)

Fyzická organizácia paralelných systémov

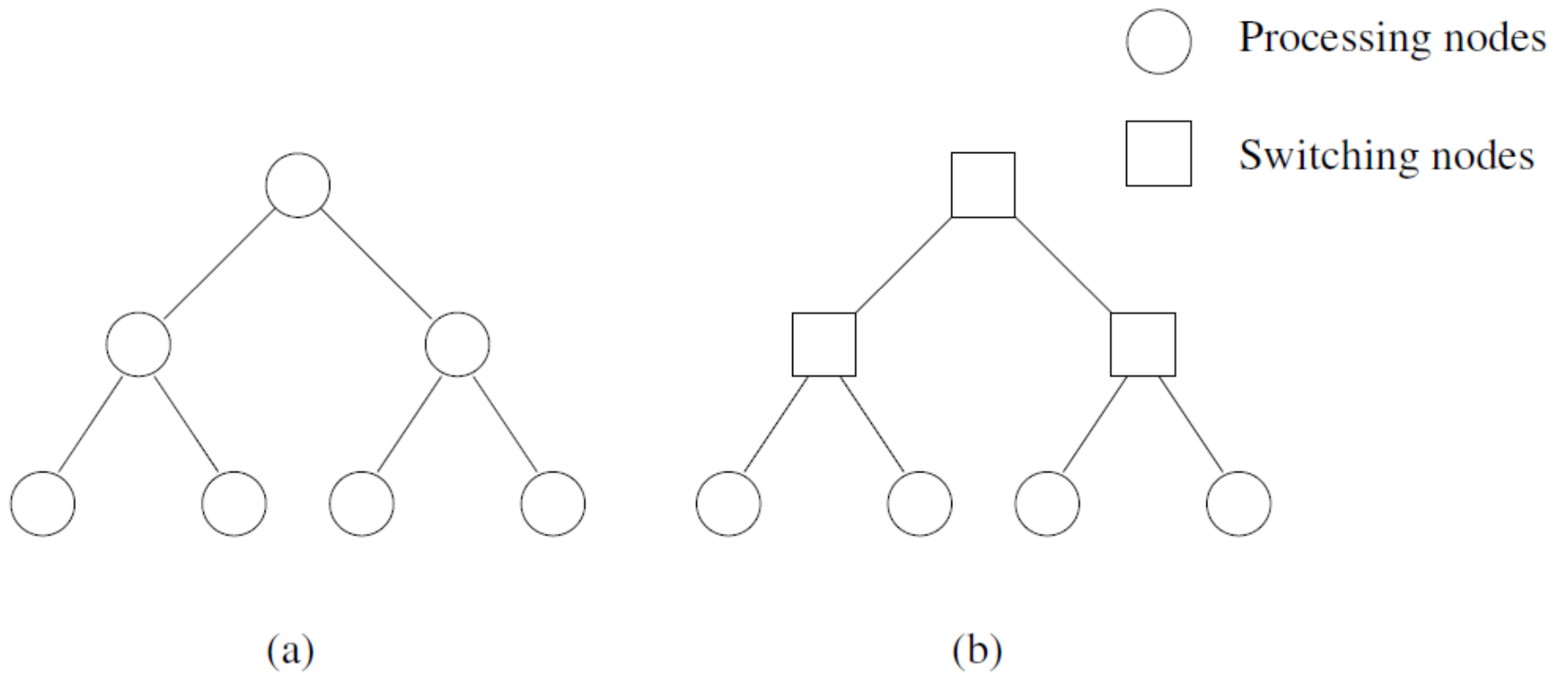

Fyzická organizácia paralelných systémov

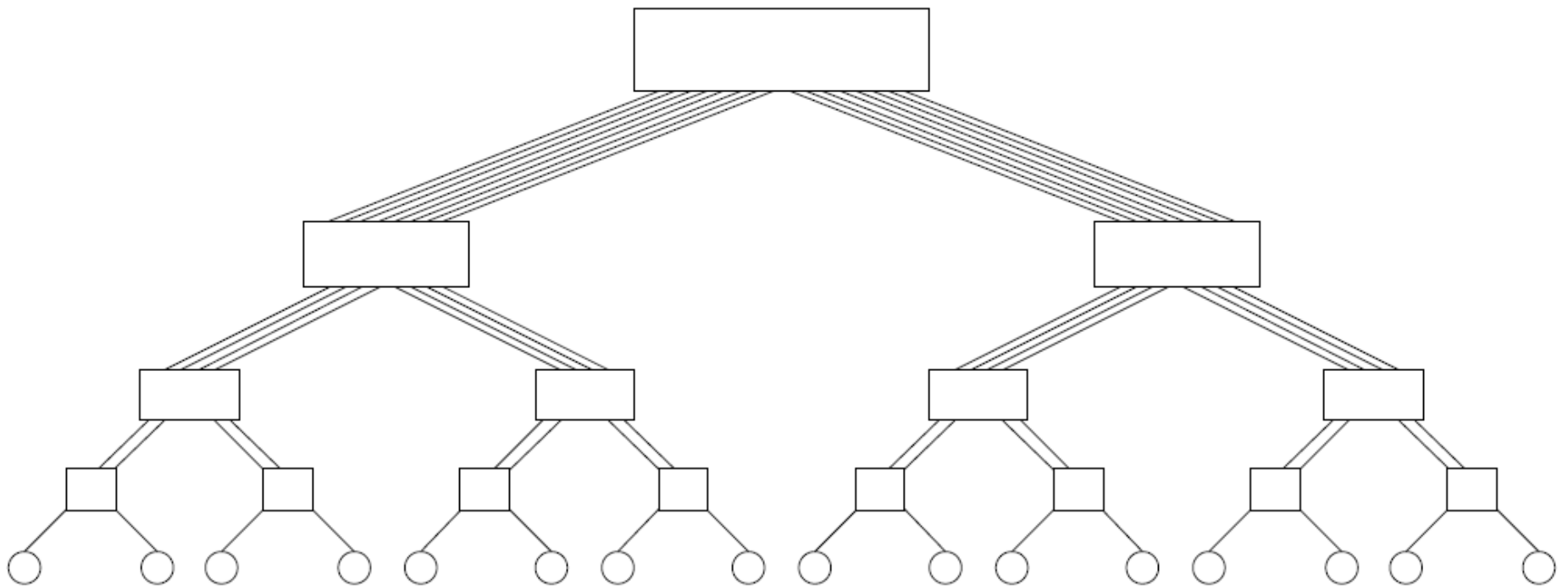
- Stromová topológia
  - Vzdialenosť medzi uzlami je max. $2 \log p$
  - Prepojenia na vyšších úrovniach – väčšia prevádzka
  - Fat-tree – prepojenia mohutnú s rastúcou úrovňou
-

Fyzická organizácia paralelných systémov

Fyzická organizácia paralelných systémov

Fyzická organizácia paralelných systémov

- **Metriky statických sietí**
  - Polomer – vzdialenosť medzi najvzdialenejšími uzlami
  - Šírka bisekcie – minimálny počet prepojení, ktoré je potrebné odstrániť, aby sa vytvorili dve rovnaké siete
  - Cena – počet prepojení alebo prepínačov, či iné faktory ovplyvňujúce cenu
-

Fyzická organizácia paralelných systémov

Network	Diameter	Bisection Width	Arc Connectivity	Cost (No. of links)
Completely-connected	1	$p^2/4$	$p - 1$	$p(p - 1)/2$
Star	2	1	1	$p - 1$
Complete binary tree	$2 \log((p + 1)/2)$	1	1	$p - 1$
Linear array	$p - 1$	1	1	$p - 1$
2-D mesh, no wraparound	$2(\sqrt{p} - 1)$	$\sqrt{p}$	2	$2(p - \sqrt{p})$
2-D wraparound mesh	$2 \lfloor \sqrt{p}/2 \rfloor$	$2\sqrt{p}$	4	$2p$
Hypercube	$\log p$	$p/2$	$\log p$	$(p \log p)/2$
Wraparound k -ary d -cube	$d \lfloor k/2 \rfloor$	$2k^{d-1}$	$2d$	dp

---

Fyzická organizácia paralelných systémov

■ Metriky dynamických sietí

- Metriky vychádzajú z metrík pre statické siete
  - Prepínač spôsobuje oneskorenie – považovaný za uzol
  - Priemer – max. vzdialenosť medzi nejakými dvoma uzlami, indikuje to max. oneskorenie v sieti (iba procesory ale aproximatívne uvažujeme všetky)
  - Konektivita – minimálny počet uzlov nevyhnutných na rozdelenie siete na dve časti (iba prepínače ale aproximatívne uvažujeme všetky)
  - Hranová konektivita – počet hrán, ktorých odstránenie spôsobí rozdelenie siete na dve oddelené siete
  - Šírka bisekcie – minimálny počet prepojení, ktoré je potrebné odstrániť, aby sa vytvorili dve siete s rovnakým počtom procesorov
-

Fyzická organizácia paralelných systémov

Network	Diameter	Bisection Width	Arc Connectivity	Cost (No. of links)
Crossbar	1	p	1	p^2
Omega Network	$\log p$	$p/2$	2	$p/2$
Dynamic Tree	$2 \log p$	1	2	$p - 1$

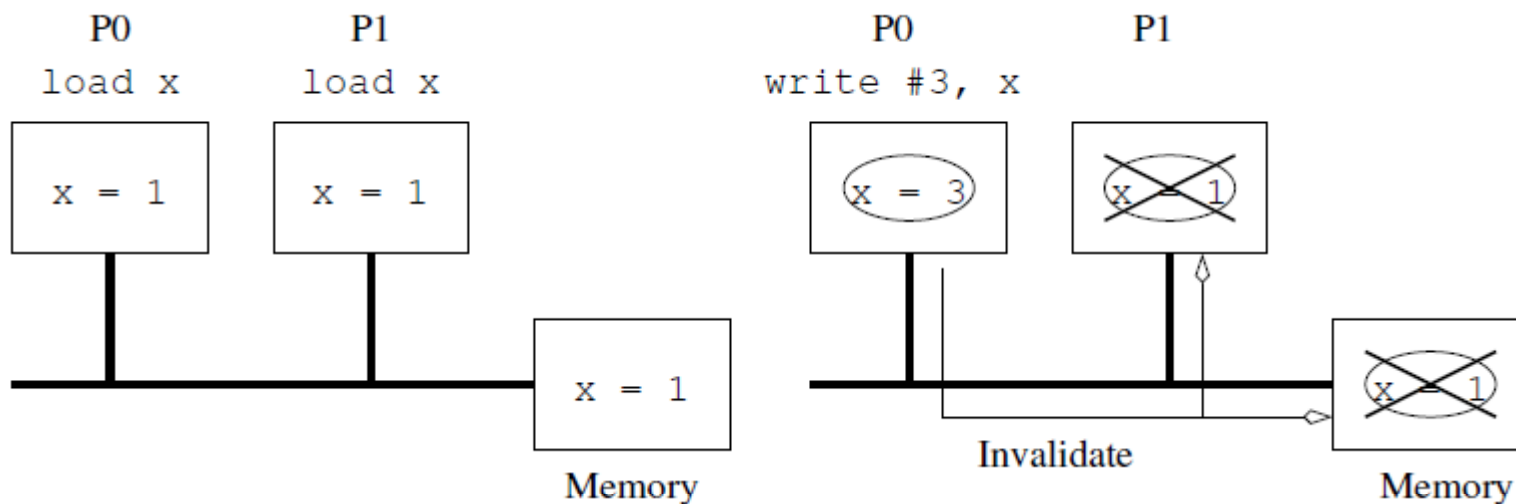

Fyzická organizácia paralelných systémov

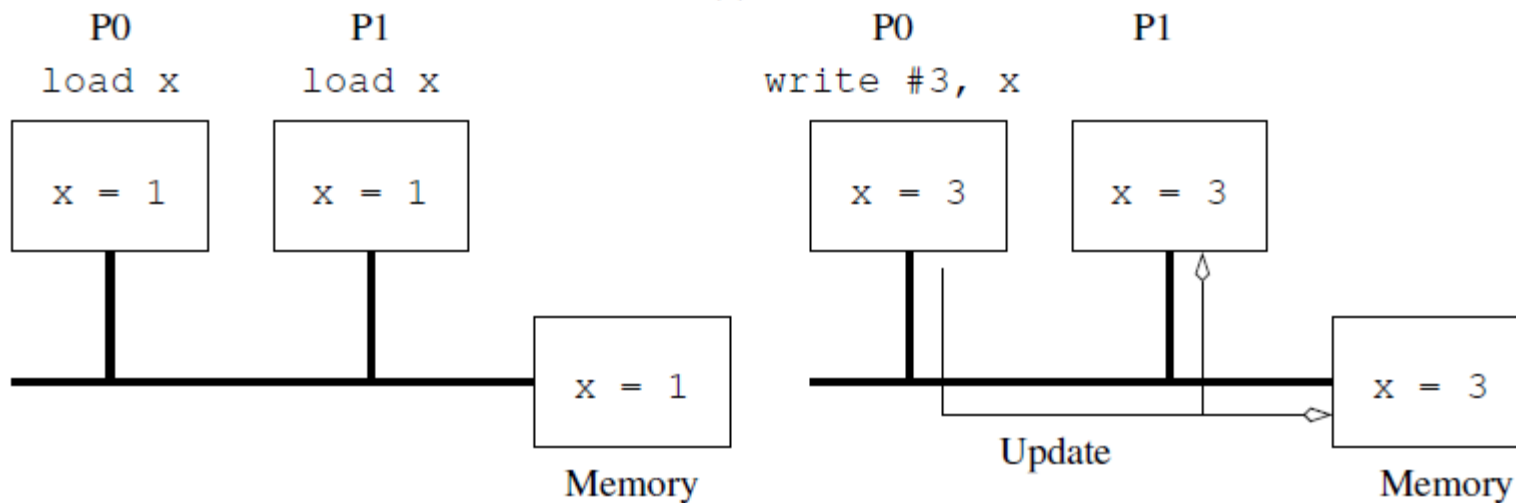
- **Koherencia vyrovnávacej pamäte v multiprocessorových systémoch**
  - Prepojovacie siete – mechanizmus na komunikáciu údajov
  - Systémy so zdieľanou pamäťou – ďalší HW na zabezpečenie konzistencie údajov existujúcich vo viacerých kópiách vo vyrovnávacích pamätiach
  - Invalidate vs. update
-

Fyzická organizácia paralelných systémov

(a)

(b)

Fyzická organizácia paralelných systémov

- Update protokol
    - Hodnota načítaná procesorom, a už nepotrebná – veľká nadbytočnosť pri jej aktualizácií
    - Vhodné pri poprekladanom testovaní a zápise
  - Update aj invalidate
    - Nadbytočnosť spojená s „nepravým“ zdieľaním (false sharing), dva údaje nie sú zdieľané, ale sa nachádzajú v rovnakom bloku vo vyrovnávacej pamäti
-

Cena komunikácie v paralelných systémoch

- Komunikácia – významný zdroj nadbytočnej réžie v paralelných systémoch
  - Cena komunikácie závisí od viacerých okolností
    - Programátorského modelu
    - Topológie siete
    - Spracovania a smerovania dát
    - Protokolov
-

Cena komunikácie v paralelných systémoch

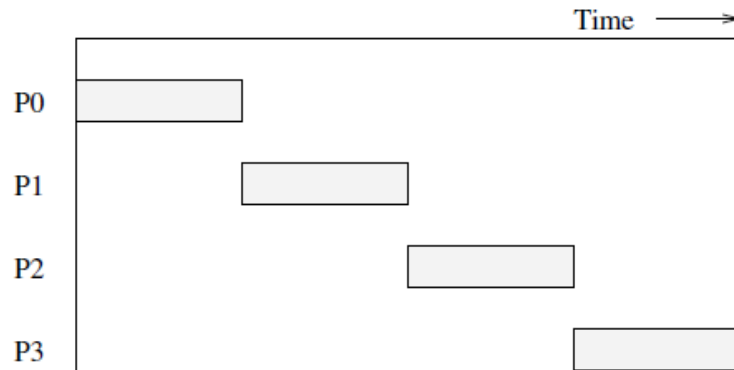
- Prenos správy cez komunikačnú sieť
    - *Startup time* (t_s): Čas strávený na zasielajúcich a prijímajúcich uzloch, programovanie smerovačov, atď.
    - *Per-hop time* (t_h): Čas závislý od počtu „skokov“ ovplyvnený faktormi ako oneskorenie na prepínačoch, na sieti, atď.
    - *Per-word transfer time* (t_w): Čas závislý od dĺžky správy, závisí od šírky pásma, protokoloch detekcie a opravy chýb, atď.
-

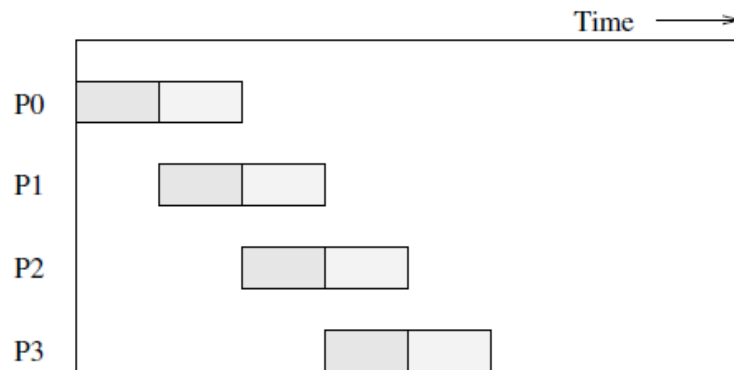
Cena komunikácie v paralelných systémoch

- Store and forward routing (ulož a prepošli smerovanie)
    - Správa smerovaná cez viaceré uzly je najskôr uzlom celá prijatá a potom preposlaná ďalej
    - Cena komunikácie pre správu o dĺžke m cez l sieťových prepojení:
      - $t_{comm} = t_s + (m t_w + t_h) l$
      - t_h väčšinou malé a vzťah môže byť aproximovaný:
        - $t_{comm} = t_s + m t_w l$
-

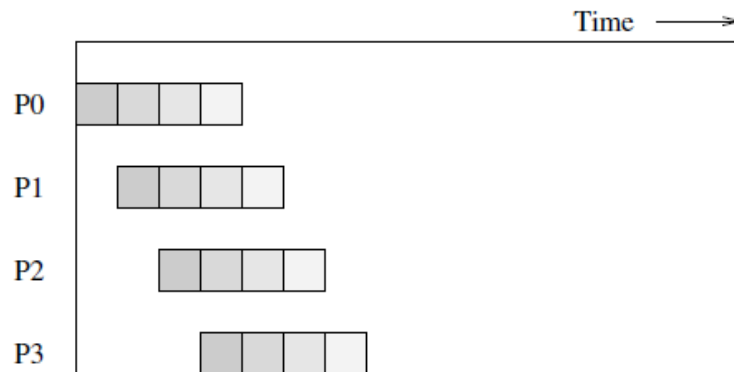
Cena komunikácie v paralelných systémoch

(a) A single message sent over a store-and-forward network

(b) The same message broken into two parts and sent over the network.

(c) The same message broken into four parts and sent over the network.

Cena komunikácie v paralelných systémoch

- Packet routing (paketové smerovanie)
    - Store-and-forward – slabé využívanie prostriedkov
    - Paketové smerovanie – rozloženie správy na menšie časti, pakety, a tie „prúdovým“ spôsobom prenieť
    - Každý paket môže cestovať inou trasou, musí teda obsahovať informáciu o smerovaní, potreba detekcie chýb, vytvárania postupností paketov, + iné informácie do hlavičky
    - Aproximácia ceny paketového smerovania:
      - $t_{comm} = t_s + t_h l + t_w m$
      - Člen t_w reprezentuje réžiu spojenú so smerovaním a spracovaním hlavičiek paketov
-

Cena komunikácie v paralelných systémoch

■ Cut – Through routing

- Do extrému prevedené paketové smerovanie
  - Základné jednotky malé pakety flits
  - Minimálna informácia do hlavičky – smerovanie flits cez rovnakú cestu v rámci sekvencie paketov
  - Detekcia chýb vykonaná až nad celou správou
  - Nie je potrebné číslovanie flits

  - Aproximácia ceny cut-through smerovania:
  - $t_{comm} = t_s + t_h l + t_w m$

  - Rovnaká, ako u paketového smerovania, ale t_w je menšie
-

Cena komunikácie v paralelných systémoch

- Cena komunikácie medzi dvoma uzlami vzdialenými l skokov je daná:
    - $t_{comm} = t_s + t_h l + t_w m$
  - Vo vzťahu t_h je typicky oveľa menšie ako t_s a t_w
  - Člen $t_h l$ je možné zanedbať, hlavne ak m je veľké
  - Tiež je často nemožné riadiť smerovanie a umiestňovanie úloh

  - Aproximácia ceny komunikácie je teda:
    - $t_{comm} = t_s + t_w m$
-

Cena komunikácie v paralelných systémoch

- Výraz pre cenu platí iba pre nezahľtené siete
  - Ak je prepojenie použité pre odkomunikovanie viacerých správ, člen t_w musí byť zodpovedajúco zmenený
  - Rôzne spôsoby využitia komunikačnej siete zahľcujú rôzne komunikačné siete rôznym spôsobom
  - Potrebné zohľadniť pri komunikácií
-

Cena komunikácie v paralelných systémoch

- Systémy so zdieľanou pamäťou
  - Potreba zohľadniť ďalšie faktory
  - Konečná veľkosť vyrovnávacích pamätí – cache trashing
  - Réžia spojená s invalidovaním a upravovaním (cache coherency) vyrovnávacej pamäte sa ťažko predikujú
  - Zložité modelovanie priestorovej lokálnosti
  - Skoré načítanie (prefetching) môže byť významné pri redukcii réžie spojenej s prístupom k údajom
  - Zložité modelovanie s „nepravého“ zdieľania (false sharing) a súťaženía o zdroje (contention)
-

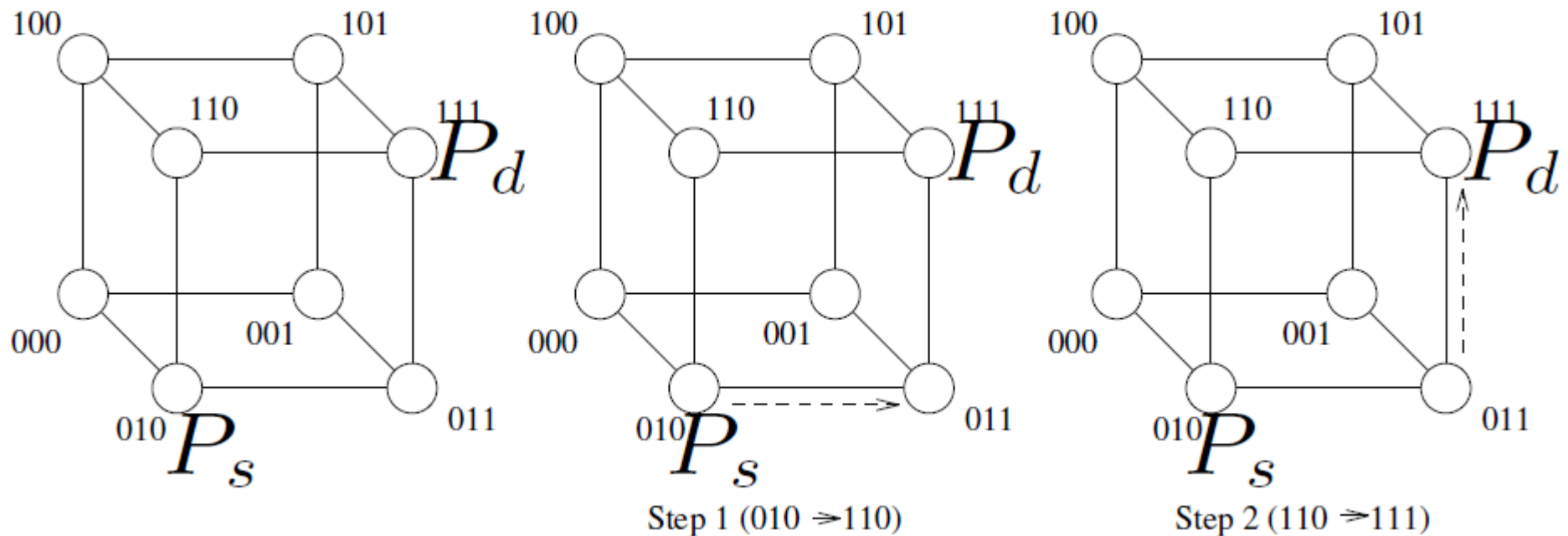

Smerovanie v komunikačných sieťach

- Ako určiť cestu pre smerovanie údajov od zdroja k cieľu?
    - Zabránenie uviaznutiu – usporiadanie podľa dimenzií alebo tzv. e-cube smerovanie
    - Nevytvárať „horúce-body“ – dvojkrokové smerovanie je často používané, správa zo zdroja s do cieľa d je preposlaná cez náhodne vybraný procesor i
-

Smerovanie v komunikačných sieťach

- Smerovanie správy z uzla P_s (010) do uzla P_d (111) v trojdimenzionálnej hyperkocke pomocou E-cube smerovania

---

Techniky mapovania

Zdroje

- Ananth Grama, Anshul Gupta, George Karypis, Vipin Kumar. Introduction to Parallel Computing, 2nd Edition, Addison-Wesley 2003, „Introduction to Parallel Computing“ <http://www-users.cs.umn.edu/~karypis/parbook/>
  - Obrázky prevzaté z:
    - [Ananth Grama, Anshul Gupta, George Karypis, Vipin Kumar. Introduction to Parallel Computing, 2nd Edition, Addison-Wesley 2003, „Introduction to Parallel Computing“ http://www-users.cs.umn.edu/~karypis/parbook/](http://www-users.cs.umn.edu/~karypis/parbook/)
-